

Yassar Hussain proti Spojenému království, rozsudek ze dne 7. 3. 2006

Stěžovatel: Yassar Hussain

Žalovaný stát: Spojené království

Číslo stížnosti: 8866/04

Datum: 07.03.2006

Článek Úmluvy: čl. 13

čl. 14

čl. 29

čl. 34

čl. 35

čl. 41

čl. 44

čl. 6

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: kritéria přípustnosti, presumpce nevin, spravedlivý proces, trestní právo, trestní řízení

Významnost: 1

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

ČTVRTÁ SEKCE

7. března 2006

VĚC YASSAR HUSSAIN

(Rozsudek ve věci Yassar Hussain v. Spojené království)

Evropský soud pro lidská práva – Čtvrtá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci J. Casadevall, předseda, Sir Nicolas Bratza, M. Pellonpää, R. Maruste, K. Traja, L. Mijovičová, J. Šikuta a dále M. O’Boyle, tajemník sekce, po projednání na neveřejném zasedání dne 14. února 2006 vynesl uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ má svůj počátek ve stížnosti (č. 8866/04) proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irska předložené Soudu podle čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) panem Yassarem Hussainem dne 1. března 2004.
2. Stěžovatel byl zastoupen M. Bromleyem z Lichfield Reynolds, advokátní kanceláře ze Stoke-on-Trent. Vláda Spojeného království (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zmocněncem J.

Graingerem z Ministerstva zahraničních věcí Commonwealthu, Londýn.

3. Dne 16. února 2005 Soud rozhodl postoupit stížnost Vládě. Na základě čl. 29 § 3 Úmluvy Soud rozhodl posoudit meritum stížnosti současně s její přípustností.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Zvláštní okolnosti případu
2. Stěžovatel se narodil v roce 1981 a žije ve městě Stoke on Trent.
3. Dne 14. května 2002 byl stěžovatel zatčen pro podezření, že zastrašuje svědky. Během rekognice byl mezi více osobami stěžovatel pozitivně identifikován jednou ze dvou svědkyň. Stěžovatel tvrdí, že tato svědkyně ve své původní výpovědi na policii přiznala, že je závislá na heroinu a že je inherentně nespolehlivou svědkyní. Stěžovatel byl poté obviněn z toho, že se pětkrát dopustil jednání směřujícího a zaměřeného na porušení řádného běhu veřejné spravedlnosti.
4. Dne 2. srpna 2002 stěžovatel prohlásil, že je nevinný, a řízení bylo dne 7. října 2002 odročeno a postoupeno Korunnímu soudu ve Stoke on Trent. Tohoto dne však byli všichni soudci zaneprázdněni, takže řízení bylo nařazeno na 3. února 2003. Druhého dne řízení se svědkyně, která předtím stěžovatele identifikovala, k soudu nedostavila, takže řízení muselo být přerušeno. Při odročeném řízení dne 15. září 2003 zástupce Koruny oslovil soud následovně:

„Když byla tato záležitost nařazena k jednání v únoru, L. se jej zúčastnila prvního dne. Nebyla vyzvána, aby svědčila, a dalšího dne pak nepřišla. To samozřejmě vyvolalo určité obavy. Domnívám se, že lze právem říci v různých stadiích celého případu, že se přestala prostě o věc zajímat.

L. policistům naznačila, když ji nedávno kontaktovali, že se jí nechce svědčit. Dnes se k soudu dostavila a s dovolením svého učeného přítele jsem měl možnost sedět vedle ní a promluvit s ní.

Vaše ctihodnosti, pravdou je, že L. nechce svědčit. Má k tomu osobní důvody, které nechci před soudem odhalovat. Má nového přítele a odstěhovala se. Velmi usiluje o to, aby záležitosti spojené s tímto případem už měla za sebou. Přesvědčila policisty, kteří s ní včera hovořili, a přesvědčila osoby, které mi dávají pokyny, že v souvislosti s dnešním řízením jí nikdo nevyhrožoval. L. trvá na tom, že ji stěžovatel nekontaktoval a že jí ani nekontaktovaly jiné osoby jeho jménem. S ohledem na povahu těchto tvrzení si nejsme jisti, že by L. měla být nucena k tomu, aby v tomto případě svědčila.

Vaše ctihodnosti, byla zde velká diskuse a my jsme zaujali stanovisko, že bez jejího svědectví se nedá prostě postoupit dále. Navrhují, aby důkazní řízení již nepokračovalo. Musí následovat rozsudek.“

7. Stěžovatel byl řádně zproštěn obvinění. Žádost o nařízení náhrady stěžovatelových výdajů odmítl soudce těmito slovy:

„Žádost o nařízení se zamítá. V soudních spisech jsou jasné důkazy. Koruna dospěla k názoru, že nebude svědkyni nutit, i když jsou zde v této věci přesvědčivé důkazy. Jde o obezřetnost, kterou bohužel nehodlám ve vašem zájmu porušit.“

8. Pokus stěžovatele o odvolání byl zmařen dne 14. listopadu 2003, jelikož: „Aby bylo možné proti nařízení stejně jako proti rozsudku se odvolat, musí být toto nařízení spojeno s rozsudkem. Jelikož k nařízení o náhradu nákladů obviněného dochází pouze v případech, kdy je strana obžaloby neúspěšná, nemůže být vynesena rozsudek a nemůže být podáno odvolání k trestnímu kolegiu odvolacího soudu.“
9. Relevantní vnitrostátní právo a praxe
10. Ustanovení § 16 odst. 2 písm. b) zákona o stíhání trestných činů z roku 1985 (dále jen „zákon z roku 1985“) stanoví, že:

„Pokud probíhá řízení proti osobě na základě obžaloby a tato osoba je zproštěna viny ve všech bodech obžaloby, může Korunní soud vydat nařízení o výdajích ve prospěch obžalovaného.“

10. Pokyn pro praxi (Trestný čin: Výdaje obhajoby)/1999/1 WLR 1832, který byl platný v době řízení se stěžovatelem, stanovil, že:

„Pokud proti osobě neprobíhá řízení pro trestný čin, z něhož byla obžalována nebo odeslána k vyššímu soudu nebo zproštěna obžaloby ve všech jejích bodech, může soud vydat nařízení o výdajích obhajoby. Takovéto nařízení má být normálně vydáno nezávisle na tom, bylo-li vydáno nařízení o nákladech inter partes, pokud neexistují pozitivní důvody pro to, aby se tak nestalo, jako například v případech, kdy vlastní jednání obžalovaného vyvolalo vůči němu podezření a přivedlo obžalobu k myšlence, že případ je proti obžalovanému silnější, než je tomu ve skutečnosti.“

11. Jak bylo uvedeno výše, není u odvolacího soudu žádné odvolání proti zamítnutí žádosti o vydání nařízení o výdajích obhajoby.

12. Na základě ustanovení § 29 odst. 3 zákona o Nejvyšším soudu z roku 1981 nemůže Vrchní soud vykonávat svou pravomoc soudního přezkumu v záležitostech Korunního soudu týkajících se „procesu o obžalobě“.

13. Argument, že inkorporace Úmluvy do práva Spojeného království vyžaduje opravný prostředek proti zamítnutí žádosti o nařízení o výdajích obhajoby, byl odmítnut v případě R (Shields) v. Liverpool Crown Court /2001/ EWHC Admin 90, v němž soudce odvolacího soudu Brook prohlásil, že:

„... pokud a dokud Parlament nerozhodne o odstranění anomálie, že obžalovaný zproštěný viny nemá právo odvolání proti zamítnutí žádosti o nařízení o výdajích obhajoby, jakkoli může být takovéto zamítnutí nespravedlivé, nebude mít obhajoba právo na základě Úmluvy napadnout jeho rozhodnutí před anglickým soudem, takže musí jít do Štrasburku, přeje-li si uplatnit toto právo, jehož se mamě domáhala před Správním soudem.“

PRAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 6 § 2 Úmluvy

2. Stěžovatel si stěžoval na to, že soudcův komentář při zamítnutí žádosti o nařízení o výdajích obhajoby byl neslučitelný s článkem 6 § 2 Úmluvy, který zní takto:

„Každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.“

15. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasila.

16. Přípustnost

17. Soud nalézá, že tato stížnost není zjevně nepodložená ve smyslu článku 35 § 3 Úmluvy. Soud dále poznamenává, že stížnost není nepřipustná ze žádných jiných důvodů. Proto musí být stížnost prohlášena za přípustnou.

18. Meritum věci

19. Vláda uvedla, že poznámky vyslovené soudcem nepřisuzovaly stěžovateli vinu ani výslovně, ani jasným náznakem a že v podstatě nebyly rozhodnutím o vině.

20. Stěžovatel uvedl, že soudcův komentář, mírně řečeno, byl vyslovením podezření ohledně stěžovatele po konečném zproštění viny. Stěžovatel dodal, že jedna ze svědkyň, která zprvu tvrdila, že stěžovatele viděla nejméně desetkrát, jej při rekognici mezi několika osobami nepoznala a že jediná svědkyně, která stěžovatele poznala, není důvěryhodná. Stěžovatel uvedl, že trestní stíhání vůbec nemělo nikdy být započato.

21. Soud připomíná, že presumpce neviny zakotvená v článku 6 § 2 je jedním z prvků

spravedlivého trestního procesu vyžadovaného článkem 6 § 1. Presumpce nevinny bude porušena, jestliže v prohlášení úřední osoby o osobě obviněné z trestného činu bude vyjádřen názor, že je vinna, pokud to nebylo zákonným způsobem prokázáno. Postačí, dokonce i za absence jakéhokoli formálního nálezu, že je zde určitý důvod předpokládat, že uvedená úřední osoba pokládá obviněnou osobu za vinnou (viz *Daktaras v. Litva*, č. 42095/98, § 41, ECHR 2000-X; *A.L. v. Německo*, č. 72758/01, § 31, 28. dubna 2005). Zda je prohlášení úřední osoby v rozporu s principem presumpce nevinny, musí být stanoveno v kontextu zvláštních okolností, za nichž bylo napadené prohlášení učiněno (viz *Daktaras*, citováno výše, § 43). Toto ustanovení se aplikuje dokonce i tehdy, bylo-li hlavní trestní řízení ukončeno, pokud existuje dostatečná souvislost mezi trestním řízením a spornými událostmi (*Sekanina v. Rakousko*, rozsudek ze dne 25. srpna 1993, Série A, č. 266-A, str. 13, § 22). Za takovýchto okolností je otázkou, zda se soudce odvolával na podezření o stěžovatelově nevině poté, co byl stěžovatel zproštěn viny (*Sekanina v. Rakousko*, § 30, viz též *Moody v. Spojené království*, č. 22613/93, zpráva Komise ze dne 16. října 1996; *D.F. v. Spojené království*, č. 22401/93, rozhodnutí Komise ze dne 24. října 1995, kdy se v obou případech jedná o pokyny pro praxi při vydávání nařízení o soudních výdajích obhajoby).

22. Avšak ani článek 6 § 2, ani jiné ustanovení Úmluvy neopravňují „osobu obviněnou z trestného činu“ k náhradě za zákonnou vazbu, jestliže řízení proti ní bylo přerušeno (viz například výše zmíněný případ *Sekanina v. Rakousko*, str. 13-14, § 25). Úmluva ani nezaručuje obžalovanému, který byl zproštěn viny, právo na úhradu jeho výdajů (cf. *Masson a Van Zon v. Nizozemsko*, rozsudek ze dne 28. září 1995, Série A č. 327-A, str. 19, § 49).
23. V daném případě šlo o selhání obžaloby, protože klíčová svědkyně odmítla přijít k soudu a za těchto okolností dala obžaloba přednost tomu případ vzdát, než aby svědkyni donutila. Nešlo zde o takové jednání stěžovatele, které by spadalo pod případy uvedené v pokynech pro praxi, kdy může být zamítnuta žádost o nařízení o výdajích, a nic nenaznačovalo, že by stěžovatel byl nějak zodpovědný za to, že se svědkyně nedostavila.
24. Důvody uvedené soudcem pro zamítnutí žádosti o nařízení o výdajích byly, že: „V soudních spisech jsou jasné důkazy.... jsou zde v této věci přesvědčivé důkazy.“ Jediným přirozeným výkladem těchto slov je, že soudce zamítl žádost o vydání nařízení, protože byl názoru, že i když klíčová svědkyně nevyprávěla a stěžovatel byl zproštěn obžaloby, byl ve skutečnosti vinen spácháním trestného činu.
25. To je podle názoru Soudu vyjádřením podezření o stěžovatelově nevině poté, co byl zproštěn obžaloby, což je neslučitelné s presumpcí nevinny.
26. Proto byl článek 6 § 2 Úmluvy porušen.
27. Další údajná porušení Úmluvy
28. Stěžovatel si rovněž stěžoval na to, že neměl účinný opravný prostředek ohledně porušení článku 6 § 2 v rozporu s článkem 13 Úmluvy a že kdyby byl případ projednáván před Magistrátním soudem, byl by měl Vrchní soud jurisdikci zvážit žádost o soudní přezkoumání. V tomto posledním aspektu spatřoval stěžovatel porušení článku 14 Úmluvy.
29. Soud přezkoumal tyto stížnosti tak, jak byly předloženy, a shledává, že jsou zjevně nepodložené ve smyslu článku 35 § 3 Úmluvy, takže musí být zamítnuty podle článku 35 § 4. Soud zejména připomíná, že článek 13 nelze vykládat tak, jako kdyby vyžadoval stanovení takového opravného prostředku, který by umožňoval jednotlivci stěžovat si na absenci ve vnitrostátním právu přístupu k soudu zaručenému článkem 6 § 1 (*Kudla v. Polsko /GC/,* č. 30210/96, § 151, ECHR 2000-XI), což je podstatou stěžovatelovy stížnosti podle článku 13.

III. Aplikace článku 41 Úmluvy

27. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo

dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

28. Stěžovatel nevznesl žádný požadavek ohledně morální újmy.
29. Pokud jde o peněžní škodu a o výdaje, stěžovatel požadoval náhradu výdajů za vnitrostátní řízení, včetně zmařeného řízení, a výdaje spojené s předložením stížnosti Soudu. Stěžovatel požadoval náhradu výdajů ve výši 3540 britských liber (GBP) plus DPH ohledně výdajů sollicitora týkajících se odvolání proti nařízení soudce a výdajů spojených se stížností ve Štrasburku; 25 GBP za přepis jednání před Korunním soudem; 300 GBP plus DPH za rady advokáta při odvolání a 3919,50 GBP plus DPH za poplatky advokátovi za stížnost ve Štrasburku (celkem cca 11 336 EUR).
30. Vláda měla za to, že stěžovatelovy požadavky jsou přemrštěné. Zejména poznamenala, že je jasné, že nebylo podáno žádné odvolání proti zamítnutí vydat nařízení o výdajích obhajoby a že by neměly být schváleny výdaje týkající se rad při odvolání. Vláda rovněž poznamenala, že ve stěžovatelově účtu není žádná účetní analýza částek týkajících se marného vnitrostátního odvolání a částek spojených se stížností ve Štrasburku. Vláda měla za to, že výdaje za advokáta by měly řádově činit 1500 GBP (cca 2185 EUR).
31. Soud nepřiznává stěžovateli žádnou částku jako náhradu výdajů při pokusu o odvolací řízení, protože proti rozhodnutí soudce žádné neproběhlo. Pokud jde o výdaje spojené se stížností Soudu, Soud připomíná, že každý stěžovatel je oprávněn k náhradě svých nákladů a výdajů pouze pokud prokáže, že tyto byly skutečně a nezbytně vynaloženy a že jsou přiměřené co do výše. V daném případě, s přihlédnutím k informacím, jež má k dispozici, a k uvedeným kritériím, Soud pokládá za rozumné přiznat stěžovateli částku 7500 EUR za řízení před Soudem.
32. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Prohlašuje stížnost na porušení článku 6 § 2 Úmluvy za přípustnou a zbývající část stížnosti za nepřípustnou;
2. Konstatuje, že byl porušen článek 6 § 2 Úmluvy;
3. Konstatuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli do tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, částku 7500 EUR (sedm tisíc pět set euro) jako náhradu nákladů a výdajů, která bude převedena na libry ke dni vyrovnání, plus jakoukoli daň, která může být splatná;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné prosté úroky z výše uvedené částky ve výši rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky během doby prodlení plus tři procentní body;

4. Zamítá zbývající část stěžovatelova požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 7. března 2006 na základě ustanovení 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

1. O'BOYLE

tajemník

1. CASADEVALL

předseda